

Gezondheidsdienst voor Dieren geeft tankmelkabonnement uiergezondheid opwaardering met unieke onverdachtstatus voor mastitiskiemen

Staphylococcus aureus onverdacht via tankmelk

De nieuwe onverdachtstatus voor *Staphylococcus aureus* is voor melkveehouders een extra impuls om de uiergezondheid aan te pakken. Melkveebedrijven waar de kiem geen problemen geeft, hebben de beste resultaten met selectief droogzetten.

tekst **Ivonne Stienezen**

Het abonnement Tankmelkuiergezondheid (TMU) van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) bestaat al een aantal jaren: melkveehouders laten voor 360 euro hun tankmelk tien keer per jaar onderzoeken op verschillende mastitiskiemen.

Gekoppeld aan de resultaten van dit TMU introduceert de GD nu een onverdachtstatus voor *Staphylococcus aureus* (*S. aureus*). 'Het is de eerste diergezondheidsstatus op het gebied van uiergezondheid. Hiermee willen we de bewustwording bij de veehouders vergroten om specifieke kiemen aan te pakken', legt Jantijn Swinkels uit. De dierenarts en uiergezondheidsdeskundige van de GD vervolgt met de voordelen van die onverdachtstatus voor de melkveehouder. 'De

status is vooral een erkenning van een goede uiergezondheid.' Een goede status voor *S. aureus* gaat vaak samen met een laag tankcelgetal. 'Dat is natuurlijk al een beloning op zich', stelt Swinkels. 'Bovendien merken veehouders die geen probleem hebben met *S. aureus* dat selectief droogzetten beter werkt, beter dan op bedrijven met *S. aureus*.'

Uiteindelijk leiden deze voordelen tot een hogere melkproductie, een lagere afvoer voor uiergezondheid en een hogere levensproductie. 'En een goede status voor *S. aureus* zorgt voor meer werkplezier door minder mastitisgevallen.'

Zes procent voldoet aan eisen

Deelnemers aan het TMU-abonnement krijgen de status voor *S. aureus* automa-

tisch als zij hiervoor in aanmerking komen op basis van het puntensysteem dat gekoppeld is aan de uitslag. Bij geen of weinig *S. aureus* in de melk telt de uitslag 0 punten, bij 10 tot 100 kolonievormende eenheden telt die 2 punten en bij meer dan 100 kolonievormende eenheden telt de uitslag 3 punten. De status *S. aureus* onverdacht wordt toegekend als op jaarbasis minimaal zeven van de tien uitslagen 0 punten hebben gekregen. Bij de overige drie uitslagen mogen in totaal maximaal 6 punten zijn toegekend. Op dit moment voldoet 6 procent van de deelnemers van het TMU aan de vereisten om die status te krijgen. Aan het verlies van de status zijn geen consequenties gekoppeld. Wel krijgt de veehouder bericht en advies hoe de status weer is terug te winnen.

Slechte genezing

Van alle monsters die in 2013 zijn onderzocht voor het TMU, heeft 72 procent 2 punten of meer voor *S. aureus*. Vaak zijn dat subklinische besmettingen, de veehouder heeft dan nog niets gemerkt aan de koeien. Maar het is meestal wel een voorbode van een klinische mastitis. *S. aureus* is een lastige bacterie om te be-

Veestapel van Van Nes al vijf jaar onverdacht van *S. Aureus*

Het eerste certificaat voor de onverdachtstatus voor *S. aureus* wordt op de NRM officieel uitgereikt aan Jan Jaap van Nes (36). De veehouder uit Dwingelo scoort al vijf jaar lang bij elk tankmelkonderzoek nul punten voor *S. aureus*, een unieke prestatie. 'Ik heb geen geheim', vertelt de veehouder. Maar hij blijkt wel heel secuur te werken op het gebied van uiergezondheid. 'Ik melk onze 130 koeien met melkershandschoenen, gebruik één doek per koe en dip alle koeien.'

In het tanklokaal ligt een map met het melkprotocol. Daarin staat onder meer een uitleg van de pootbandjes: rood bete-

kent 'koe uithouden', geel is voor een driespeen, groen voor een verdachte koe. Verdachte koeien krijgen eerst een behandeling met uiermint. Is de situatie bij de volgende melking verslechterd, dan volgt een antibioticumbehandeling. De dierenarts is voor Van Nes een belangrijke sparringpartner. 'We versterken elkaar in de aanpak van mastitis.' Tijdens de tweewekelijkse bezoeken bespreken ze de mpr-resultaten. Van koeien met een verhoogd celgetal laat Van Nes een melkmonster bacteriologisch onderzoeken.

Dat deze aanpak werkt, blijkt ook uit het aantal mastitisgevallen. Dit kalenderjaar

heeft Van Nes twee of drie koeien behandeld voor mastitis.

Bij de oprichting van het nieuwe NRS in 1984 werd niet een van de landelijk bekende prominenten voorzitter, maar de pas 35-jarige **Henk Los** uit Zwammerdam. De nieuwe voorzitter beloofde dat het nieuwe NRS lijnen uit zou zetten voor een breder werkterrein. Voor de instelling van een nationale databank voor rundvee bijvoorbeeld.

Ook stimuleerde Los, die later een boerderij bij Zeewolde betrok, de samenwerking binnen de ki-organisaties. Toen hij werd benoemd als topman bij Holland Genetics, nam hij in 1991 afscheid als NRS-voorzitter. Fundamentele verschillen van inzicht over de toekomst met regionale bestuurders leidden in 1993 tot het gedwongen vertrek van Los, hoewel slechts vijf jaar later de fusie

Hans Wilmink Henk Los

tussen NRS en HG een feit was. De begaafde bestuurder aanvaardde op agrarisch gebied nadien nauwelijks nieuwe functies. Maar Los moest buigen voor een slopende ziekte, zodat hij recent op 66-jarige leeftijd overleed.

Op zestigjarige leeftijd is **Reinoud van Gent** overleden. Van Gent werkte twintig jaar als dierenarts in Flevoland en startte begin 2010 als directeur van exportorganisatie Veeopro Holland. Vanwege gezondheidsredenen moest hij deze functie eind vorig jaar neerleggen.

Hans Wilmink (61) is vorige maand gekozen als nieuwe president van de International Committee for Animal Recording (ICAR). ICAR is een wereldwijde organisatie die zich toelegt op het opstellen van richtlijnen voor het verzamelen en certificeren van diergegevens. Wilmink startte in 1985 bij het NRS en is sinds 2006 manager informatieproducten bij CRV. Hij gaat zijn taak als voorzitter daar nu mee combineren.

Het tankmelkmonster door de RMO-chauffeur is de basis voor de onverdachtstatus *S. aureus*

handelen, omdat de infectie meestal niet volledig geneest. 'Zo'n dertig procent van de koeien met een *S. aureus*infectie in de lactatie is echt genezen na behandeling. Koeien die genezen lijken, maar dat niet zijn, kunnen opnieuw koppelgenoten besmetten.'

De kiem is een gewone huidbewoner en is daardoor altijd op het bedrijf aanwezig. Daarom is het nodig om continu alert te zijn. 'Een minder goed functionerende melkmachine kan al zorgen voor een opleving van de infectie. Het zijn vaak zaken die je zelf niet eens op-

merkt in de dagelijkse routine. Het tankmelkabonnement houdt dan een vinger aan de pols en geeft een seintje als er iets misgaat', stelt Swinkels. Hij legt uit wat nodig is om *S. aureus* aan te pakken en zo de onverdachtstatus te behalen. 'Deze bacterie wordt voornamelijk overgedragen tijdens het melken. De melktechniek en hygiëne tijdens het melken zijn daarin heel belangrijk. Op de meeste bedrijven gaat dit behoorlijk goed, maar er is ook nog wel wat winst te behalen.'

Ook de aanpak van geïnfecteerde koeien is belangrijk bij de bestrijding van de stafylokok. Omdat het genezingspercentage zowel tijdens de lactatie (30 procent) als na droogzetten (50-60 procent) erg laag is, is afvoer van geïnfecteerde koeien vaak de beste manier om *S. aureus* in de hand te houden. Via de website www.gddiergezondheid.nl/ugawijzer geeft GD advies bij de aanpak.

S. aureus is een kiem die op veel bedrijven voor problemen zorgt. De hoeveelheid aureuskiemen in de tank is goed te relateren aan het aantal kwartieren dat is besmet. Dat wil zeggen dat als er veel *S. aureus* in de tank is gevonden, er veel kwartieren zijn besmet (zie figuur 1). 'Dat maakt deze bacterie juist zo geschikt voor een status', besluit Swinkels. |

Figuur 1 – Relatie tussen het percentage geïnfecteerde kwartieren met *S. aureus* en het aantal gevonden kolonies in de tankmelk (bron: GD)

